

The background of the entire image is a close-up, slightly blurred view of the Swedish flag, showing the characteristic blue and yellow colors. The flag's texture and folds are visible, creating a sense of movement and depth. The colors are vibrant, with the blue being a deep cerulean and the yellow being a bright, sunny hue.

Om svenska värderingar

En användarguide
i fickformat

Detta kanske vi inte är överens om, men...

Finns det något som skulle kunna kallas för svenska värderingar? Normer som beskriver en slags grunduppfattning, som gäller för alla i Sverige, som ingen här vill kompromissa med? Är jämställdhet mellan könen, alla människors lika värde, en fri press, tillit, en sekulär skola, strävan efter konsensus och 200 års fred typiska svenska värderingar? Hur förklarar vi då det rasbiologiska institutet, tvångssteriliseringar, bara kristna religiösa helgdagar, en växande vit makt rörelse eller vapenförsäljning till diktaturer?

Vem styr agendan när det talas om svenska värderingar? Är det "typiskt svenska" kanske just, att en gemensam samsyn inte existerar? Eller att det är

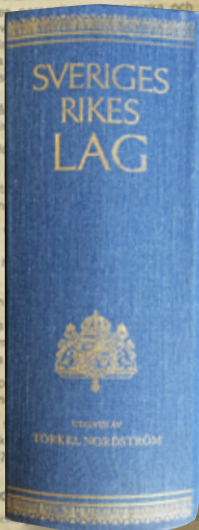
allt ovan och lite till? Oavsett vad som läggs i begreppet finns det vissa grundnormer, inspirerade av internationella regler, som styr vårt samhälle och som alla måste förhålla sig till. Och som alla borde känna till.

Lagarna styr landet

...något som i demokratisk ordning, oaktat hur den demokratin varit representerad, är beslutat om är våra lagar och regler.

I lagstiftningen tar den samlade svenska beslutskraften och politiska viljan ett tydligt uttryck.

Särskild tyngd i en stats juridiska och demokratiska system är dess grundlagar. Grundlagarna bygger rimligen på värderingar, som är väl förankrade i samhället.

De viktigaste lagarna vi har är grundlagarna – men känner du till dem?

... kan du nämna vilka de svenska grundlagarna är eller ens redogöra för innehållet? I USA är konstitutionen allmän egendom, en konstant som det alltid går att luta sig tillbaka emot. Runt om i världen förs levande diskussioner om, och hålls folkomröstningar om, konstitutionen. På gott och ont. I Sverige är samtalen kring grundlagen nästan obefintliga. De fyra grundlagarna är Sveriges demokratiska hjärta och förtjänar en diskussion vid varje fikabord: Successionsordningen stipulerar vem som kan arva tronen i Sverige. Tryckfrihetsförordningen är vår äldsta

grundlag och kännetecknar ett unikt arv av en fri press. utvidgar yttrandefriheten till andra media än de tryckta. Regeringsformen utgör grunden för vår demokrati, där beskrivs hur landet ska styras, vilka demokratiska rättigheter människor i Sverige ska ha och hur den offentliga makten ska fördelas: Den fastslår även rätten att tycka och säga vad man vill, men att hets mot folkgrupp och förtal sätter gränser.

SVE
RI
L

Innehåll i regeringsformen

All offentlig makt i Sverige utgår från folket. Den svenska folkstyrelsen bygger på allmän och lika rösträtt. Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Det allmänna ska:

- Trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa.
- Främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.
- Motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, natio-

- nellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning och ålder.
- Främja etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv.
- Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet, informationsfrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet.

Rättigheter som gäller överallt

Regeringsformens rättighetskatalog påminner om och är en frukt av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. För även om grundlagarna är formade av värderingar väl förankrade i det svenska samhället är de samtidigt en del av en global idé och utgör universella tankar. Utformandet av de internationella mänskliga fri- och rättigheterna var en guldåder i mänsklighetens historia och har skapat ett värn mot diskriminering och rasism. Alla människors lika värde är kärnan och även om praktiken inte alltid följer målsättningen är detta en absolut princip. Diskriminering är aldrig till-

låtet. De mänskliga rättigheterna gäller överallt och för alla – de är universella – och finns där för att skydda varje människas mänskliga värdighet.

Var och en har rätt

- till liv
- att i andra länder söka och åtnjuta asyl från förföljelse
- till tankefrihet, samvetsfrihet, religionsfrihet, åsiktsfrihet och yttrandefrihet
- rätt att delta i sitt lands styre, direkt eller genom fritt valda ombud
- till utbildning, arbete, till en levnadsstandard tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande, inklusive mat, kläder, bostad, hälsovård.
- till att aldrig utsättas för tortyr eller hållas i slaveri. Förbudet mot slaveri och tortyr är absolut – det finns inga godtagbara undantag.

Svårt att bygga upp – lätt att riva ned

De internationella mänskliga rättigheterna är både ett juridiskt system och ett moraliskt rättesnöre. Till och med den värste diktatorn måste på något sätt förhålla sig till de mänskliga rättigheterna; en demokratisk förändring kan ske, det internationella samfundet kan, och måste ibland, ingripa.

Med den internationella permanenta brottmålsdomstolen slogs principen om att ”ingen ska gå fri” fast, för att ge rättvisa efter de allra värsta människorättsbrotten.

Hjältar som den svarta medborgarrättskämpen Rosa Parks och visse-

blåsaren Edward Snowden inspirerade en hel värld med sitt mod och civilkurage när de stod upp för allas rättigheter.

Trots bakslag som ökad nationalism, synligare rasism och bevarande av traditionella värden och territoriella gränser, flyttas positionerna för de mänskliga rättigheterna sakta fram. Två steg framåt, ett steg bakåt. Trots kritik mot det globala regelverket och övervakningsmekanismer inom FN, är de universella rättigheterna den internationella norm vi har att luta oss emot för att skapa förutsättningar till ett liv i trygghet, frihet, säkerhet och värdighet. Den svenska grundlagen är ett uttryck för den normen och därför väl värd att vårda.

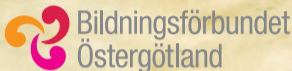

Svagt skydd för demokratin och rättigheterna

Tillit och djupt liggande värderingar om alla människors lika värde går långsamt att bygga upp, men dessvärre snabbt att riva ner. Grundlagen är uppbyggd med förtroende till de demokratiska institutionerna, därför har den ett mycket svagt skydd mot icke-demokratiska krafter. På bara ett par år skulle de grundläggande värderingarna kunna raseras om ett parti som inte står för allas lika värde ges makten. Bakom de mänskliga rättigheterna och de snarlika skrivningarna i vår grundlag ligger många människors kamp för rösträtt, jämlikhet, mot diskriminering och rasism. Låt oss fortsätta den kampen och stärka rättigheterna i grundlagen – inte försvaga dem.

....och mänskliga
rättigheter.

Form & original: Forma Viva

Foto: Wiki Commons, Shutterstock och privat